

כמין חוטמין דקין. פירש בקונט' חוטס אחד כספל ונקב אחד בחוטמו והכהן מערה (א) מים צפי הספלים והנסכים מקלחין דרך החוטמין ע"ג המזבח ובמזבח היה נקב שבו המים והיין יורדין לשימין של מזבח שהיו חלולין מאד ועמוקין וזו תימה גדולה מנין לו כל אותו הענין שמחוטס של הספלים מקלה על גג המזבח ומשם לנפש המזבח ומשם לשימין דלמא הוא המזבח והספלים יורדין לשימין כמין שני נקבי החוטס ולא שהיה צולט כמין חוטס כי היחא דתנן במסכת מדות (פ"ג מ"ז) גבי דמים וצקין מערבית דרומית היו שני נקבים כמין שני חוטמין דקין שהדמים נימנין על יסוד מערבית ועל יסוד דרומית ויורדין בהן ומתערבין בצמה ושמה כמין צליטת חוטס היה עשוי על הנקב שלא יפול עליו דבר לסומתו:

אחד מעובה ואחד דק. פירש בקונטרס אחד מן הנקבים מעובה משמע שרצה לומר שהיה הנקב רחב וגדול זה מזה ולשון מעובה משמע ששולי הספל היו צבים ומתוך כך אין המשקה ממחר לצאת: **שד"י** והמים מגולין פסולין לגבי מזבת. שמה שמה מהן נחש והארס מעורב צמים ונמלא שאינו מנסך מים כשיעור שהרי הארס משלים לשיעורן כך פירש בקונטרס ויתכן פירוש זה למאי דלקא דעמיה מעיקרא בגמרא דפרין (לקמן ג.) ונעבריהו במסנת אכל לפי המסקנה מפרשין משום הקריבוה נא לפחתך: **מנא הנ"מ**. דמוקעין ומריעין בשאיבת מים של ניסוך כך פ"י הקונט' ועוד יש לפרש דמנלן דמי השילוח צני ומפרש מדכתיב ממעייני השועה: שכל

כמין שני חוטמין דקין (ואחד) מעובה ואחד דק כדי שיהיו שניהם כלין בבת אחת מערבו של מים מזרחו של יין אעירה של מים לתוך של יין ושל יין לתוך של מים יצא ר"י יהודה אומר בלוג היה מנסך כל שמונה ג' ולמנסך אומר לו הגבה ירך שפעם אחד נסך אחד על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב שאינה מקודשת מן השילוח ומניחה בלשכה ונשפכה נתגלתה היה ממלא מן הכיור שהיין והמים מגולין פסולין לגבי מזבח: **גמ'** מנא הנ"מ אומר רב עינא דאמר קרא וישאבתם מים בששון וגו' הנהו תרי מיני חד שמויה ששון וחד שמויה שמחה א"ל ששון לשמחה אנא עדיפנא מינך דכתיב וישמחה וישיונו וגו' א"ל שמחה ליששון אנא עדיפנא מינך דכתיב בשמחה ויששון ליהודים פרווקא דכתיב כי בשמחה תצאו א"ל שמחה ליששון חד יומא שבקוך ומלו כך מיא דכתיב וישאבתם מים בששון א"ל ההוא מינא דשמויה ששון לר' אבהו עתידיתו דתמלו לי מים לעלמא דאתי דכתיב וישאבתם מים בששון א"ל אי הוה כתיב לששון כדקאמרת השתא דכתיב בששון משכיה דההוא גברא משיינן ליה גודא ומלינן ביה מיא: עלה בבבש ופנה לשמאלו כו': **ת"ר** וכל העולים למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין דרך שמאל (חזון מן העולה לשלשה דברים הללו שעולין דרך שמאל וחוזרין על העקב ואלו הן ניסוך המים וניסוך היין ועולת העוף כשרבתה במזבח: אלא שהיו משחירין: בשלמא דיין משחיר דמיא אמאי משחיר כיון דאמר מר עיריה של מים לתוך של מים יצא מים אתי לאשחורין: ומנוקבים כמין ב' חוטמין וכו': לימא מתניתין ר' יהודה היא ולא רבנן דתנן רבי יהודה אומר בלוג היה מנסך כל שמונה דאי רבנן כי הדדי נינהו אפי' תימא רבנן חמרא סמין מיא קליש הכי נמי מסתברא דאי רבי יהודה רחב וקצר אית ליה דתניא רבי יהודה אומר שני קשוואות היו שם אחד של מים ואחד של יין של יין פיה רחב של מים פיה קצר כדי שיהיו שניהם כלין בבת אחת ש"מ: מערבו של מים: ת"ר מעשה בצדוקי אחד שניסך על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן (ואותו היום נפגמה קרן המזבח והביאו בול של מלח וסתמוהו לא מפני שהוכשר לעבודה אלא מפני שלא יראה מזבח פגום שכל

מין שני חוטמין דקין. חוטס אחד כספל ונקב אחד בחוטמו והכהן מערה צפי הספלים והנסכים מקלחין דרך החוטמין על גג המזבח ובמזבח היה נקב שבו המים והיין יורדין לשימין של מזבח שהיו עמוקין וחלולים מאד: **אחד מעובה ואחד דק**. אחד מנקבים מעובה אותו של יין ואחד דק אותו של מים: שיהו שניהם כלים כאחד. כדמפרש בגמרא שהמים ממריס לנאח לפיכך לריך שיהא הנקב דק: ה"ג מערבו של מים מזרחו של יין. הספלים נתונים אצל הקרן זה לפני זה סמוכין זה לזה אחד לנד מערב ואחד לפני הימנו דהיינו לנזרת: ר' יהודה אומר כו'. בתרמי פלוגי אשגשה לוגין קאי ואשגשה דקאמר ת"ק ואחא רבי יהודה ליימנר אף בשמיני מנסכים: **הגבה אח** ירך. שגאה שמתן המים כספל לפי שהצדוקין אין מודין בניסוך המים שפעם אחת נסך לדוקי אחד את המים על רגליו: **שאינה מקודשת**. לא נמחנה לעבודת המזבח שמה קדושה לכלי שרת דקיימנא לן (יומא דף י"ג): כל הכלים שעשה משה משחתן מקדשתן מכאן ואילך עבודתן משחתן ובגמרא (מ"ט פ"ה) מפרש מ"ט ממלאים בשאיבת מקודש: **היה ממלא מן הכיור**. מן המים שצמך הכיור ומי שרת ומקדש מימיו אין נפסלין בלינה שהיו משקעין אותו מערב צנור כדאמר בסדר יומא (דף לו.) אף הוא עשה מוכני לכיור שהיו משקעין צמכני הכיור שלא יהו מימיו נפסלין בלינה: **שהיין והמים מגולים כו'**. נתגלה היינו טעמא דממלא מן הכיור ולא היה מנסך מהן לפי שהיין (והמים) המגולין פסולין לגבי מזבח דחיישינן שמה שמה מהן נחש והארס מעורב בהן ונמלא שאינו מנסך מים כשיעור שהרי הארס משלים לשיעורן: **גמ' מנא הנ"מ**. דמוקעין ומריעין בשאיבת המים של ניסוך: **דכתיב שמה וששון**. אקדים קרא לשמחה יפקיעון מן השמים: **פרווקא**. קן לרוך לפניו: **בשמחה תצאו**. שהיא יראה הדרכים ויעבור מעברות המים: **משגא דהוא גברא שמינן לה גודא**. נוד ותצירו במסכת שבת (דף קל"ה). הגוד והמשמרת: **עולין וירדו ימין**. כשהוא עולה לראש המזבח פונין לקרן מזרחית דרומית דהיינו לימין העולה שהכבש צדומו של מזבח ומקראי ילפינן לה (וזכרם דף ס"ג): כשהוא צא לירד אינו חוזר על עקביו אלא מקיף סביב למזבח עד שמגיע לכבש ויורד צמערבו של כבש שהיא לשמאלו בעלייתו. והאי דאין חוזרין על העקב דא"כ נמלא מהלך לנד שמאלו שהרי פניו למזבח ואינו מחזיר לו אשחוריו ורחמנא אמר כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין דנפקא לן מדתני רמי דר יחזקאל עומד על שנים עשר בקר וכו' במסכת זבחים (דף ס"ג): **חזון מן העולה לג' דברים**. הנעשין צדקן מערבית דרומית שפונים דרך שמאל כשהן צראש המזבח פונין לקרן מערבית דרומית שהיא לשמאלו ואין פונין לימין שיהו פונין סביב עד שיגיעו לקרן מערבית דרומית. ובשחיתת קדשים (דף ס"ד) מפרש טעמא נסכים שמה יתעשנו צעשן המערכה כשיקיפוהו סביב שיתר ממהלך מאה אמה יש בהיקף המזבח ועולת העוף שמה תמות צעשן: **וחוזרין על העקב גרסינן**. ולא גרסינן ומקיפין על העקב צדקן שעלו צו ואין מקיפין דכל כמה דמצינן למעוטי צהילוך של שמאל ממעשינן: **כשרבתה במזבח**. מקום עולת העוף על קרן דרומית מזרחית היא מפני שקרובה לצית הדשן ששם זורקין מוראה ונוצה כדכתיב (ויקרא א) והשליך אותה אלל המזבח וגו' וצית הדשן היה אלל הכבש במזרחית סמוך לה צלגשה טפחים ורחוק מן המזבח כ' אמה כדתנן במסכת תמיד (פ"א מ"ד) גבי תורס את הדשן וכשעולת העוף רבה צמורח שיש עס כהנים רבים מולקין עולת העוף צאין ועושין אותה במערבית דרומית אותה שצאין יכולין לעמוד עס: **אחי לאשחורין**. לפי שפעמים שמחליפין: **לימא מסניסין**. דבעי אחד מעובה ואחד דק רבי יהודה היא דאמר של מים לוג ושל יין רביעית היין כתיב צנככי תמיד היינו ג' לוגין שההין שנים עשר לוג: **סמך**. עב: **ומיא קלישי**. ויולאין צנכך קטון: **הכי נמי מסתברא**. דמתני רבנן היא: **דאילו ר' יהודה רחב וקצר איש ליה**. כלומר שמעינן ליה דצלשון אחד רחב ואחד קצר קאמר ליה ולא צלשון מעובה ודק. רחב משמע יתר על קצר טפי מיימורא דמעובה על מידק: **נפגמה קרן המזבח**. ע"י צבנים שזרקו צו: **בול של מלח**. מלא אגרוף: **לא מפני**. שיהא המזבח כשר לעבודה כבמיהו זו: **אלא כדי שלא יראה פגום**. מפני הכבוד: שכל

(א) (ז"ל אחד, ג) (לעיל [מ] מענית ג, א) יומא כו: (ד) זכרם כו: (ה) חזון מן העולין כו' וכשחזרין חוזרין על העקב ג' מהר"מ, (ו) (פירות כלים מלשון קטות העקב ערוך), (ז) יומא כו: (ח) מספתא פ"ג ה"ה"ה, (ט) זכרם כו: (ט) (לקמן מט:), (י) ג"כ ערוך.

תורה אור השלם

1. ושאבתם מים בששון ממעייני השועה:
2. ופדתי ה' שבח וקאו ציון ברהב ושמחת עולם על ראשם קטות ושמחה וישגו וקסו יגון ואגאחה ישיעיהו לה י
3. ובכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ויהו מגיע שמחה וששון ליהודים משנתה ויום טוב ורבים מעמי הארץ מתיקרותי כי נפל פחד היהודים עליהם:
4. כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון הקרית והתבוננתו יצאו לפניהם רחב וכל יציא השדה יתקאו בה: ישיעיהו נה יב

הגהות הב"ח

(א) תוב' ד"ה כמין חוטמין וכו' מערה צפי הספלים כ"ל ומיתת מים נמחק:

מוסף רש"י

בלוג היה מנסך כל שמונה. בתרמי פלוגי דקאמר ת"ק שגשה לוגין ככל יום ואחרי אמר ככל יום וקאמר ת"ק שגשה ולא שמיני והוא אומר כל שמונה (יעיר יום). ולמנסך. את המים, אומר לו הגבה ירך. ונמלא שמה שמה הלכות לתוך ספל של כסף שעל המזבח שהוא נקוב כמין חוטס דק שהיין מקלח ויולא לו והוא הניסוך (יומא כו.) ופניה אחת נסך אחד על גבי רגליו. לא עיריה הלכות לתוך הספל וספק המים על גבולו, לפי שהיה צדוקי ואינו מודה צדוקי המים (שם). ומקיפין ויורדין דרך שמאל. מקיפין את המזבח בצניל כדכתיב עבודה או למתן דמי מטאת או כיור המערכה או היסוך איברים צדוקי, ויורדין צמערבו של כבש שהוא שמאל לעולם במזבח בעלייתן (ובחים כו.) דרוך מן העולה לשלשה דברים הללו. העשית צדקן מערבית דרומית, שעולין דרך שמאל. כשהוא עולה למזבח פונה לשמאל כדאיתא קרן ובתגמר חזר על העקב דרך עלייתו (ובחים כו.) בול של מלח. מלא אגרוף של מלח, שמעתי (ובחים כו.) לא מפני שהוכשר לעבודה. המזבח כל זמן שהקין פגום, כדמסיים ואילו של מזבח שאין לו סי' (שם).

(א) נראה דקצר מ"י רביע וז"ל מהר"מ וכו' דליק ושלשום מים בששון ופי' כפי המוסר ג"ה מהר"מ.